

مطلوب همگان

این مساله که جهان آفرینش باید برکات و نعماتش را برای همه مردم داشته باشد و همه به طور یکسان از آن برخوردار باشند عقیده‌ای است ...

مهدویت، جمیع انتظارات بشری را برآورده می‌کند

مطلوب همگان

جام جم آنلاین: این مساله که جهان آفرینش باید برکات و نعماتش را برای همه مردم داشته باشد و همه به طور یکسان از آن برخوردار باشند عقیده‌ای است که در تمام جریانات فکری و اعتقادی جاری و ساری بوده است، از آنجا که همیشه در طول تاریخ اقلیتی بر اکثریت غلبه پیدا کرده و مواهب الهی را قبضه می‌کردند و قبضه کردن آنها به معنای ظلم و ستم بر اکثریت بشری بوده است.

بنابراین از دیرباز مردم در انتظار یک منجی بودند، یعنی همه مردم به این نتیجه رسیده بودند که همیشه #171 در روی یک پاشنه نمی‌چرخد. باید این وضعیت به هم بخورد و یک منجی که همه بشریت را از قید و بند ظلم و ستم نجات دهد و عدالت را پیاده کند، وجود داشته باشد.

فرهنگ انتظار

فرهنگ انتظار، هم حیات و زندگی فردی و شخصی انسان‌ها و هم مناسبات اجتماعی آنها را در برمی‌گیرد. همچنان که همه مظاهر حیات فردی انسان‌ها (زندگی، مرگ، حیات و سکون، فعل و ترک، موافقت و مخالفت، دوستی و دشمنی و نظایر اینها) باید رنگ انتظار بگیرد و از این فرهنگ متأثر شود، همه مناسبات اجتماعی (فرهنگ، سیاست و اقتصاد جامعه) نیز باید به نوعی متأثر از انتظار باشد و میان جامعه منتظر و جامعه غیرمنتظر تفاوت محسوس وجود داشته باشد.

ویژگی‌های جامعه منتظر

جامعه منتظر ویژگی‌هایی دارد: اول این که جامعه منتظر یک جامعه امام‌شناس و ولایت‌مدار است. براساس آنچه در آموزه‌های اسلامی بر آن تأکید شده معرفت امام (ع) به عنوان یک اصل لازم است و در آموزه‌های شیعی و به طور کلی در آموزه‌های اسلامی، هرکس به معرفت امام زمان (ع) خود دست پیدا نکرده باشد به مرگ جاهلی از دنیا رفته است.

ویژگی دوم جامعه منتظر این است که به دور از ناامیدی و امیدوار به آینده است، با توجه به تأکیدات فراوانی که در روایات بر موضوع تولی و تبری شده، جامعه منتظر باید نسبت به دشمنان اهل بیت (ع) برائت‌جویی و نسبت به دوستان اهل بیت (ع) ولایت‌ورزی داشته باشد و باید این دو در کنار هم وجود داشته باشد. باید توجه داشت که این ولایت‌ورزی و برائت‌جویی در ظرف زمان معنای خود را پیدا کند، یک مسلمان شیعه ولایی باید بتواند در هر زمانی دشمنان تفکر اهل بیت (ع) را بخوبی بشناسد و در حوزه ولایت‌ورزی هم این‌گونه باشد.

شرایط و زمانه ظهور

دکتر محمدحسین رجبی (دوانی)، کارشناس تاریخ اسلام در مورد شرایط و زمانه ظهور می‌گوید: زمان ظهور حضرت حجت (عج) را فقط ذات اقدس الهی می‌داند و لاغیر، حتی از ظواهر روایات برمی‌آید که خود امام عصر (عج) زمان ظهور را نمی‌دانند. در روایات داریم هرکس که زمانی را برای ظهور تعیین کند، دروغگو است. این امر فقط از اختیارات ذات اقدس الهی است، اما روایات فراوانی وجود دارد که بیان‌کننده نشانه‌های ظهور و در حقیقت رسیدن به آخرالزمان است که از آنها برمی‌آید برخی از نشانه‌های ظهور و ورود به آخرالزمان اتفاق افتاده است و برخی هم هنوز محقق نشده است، البته نمی‌دانیم که آخرالزمان چه محدودهای دارد و این هم از مواردی است که در علم الهی مستتر است، اما آنچه مسلم است این که آخرالزمان فرا رسیده است.

وی می‌افزاید: مثلاً ظلم و ستمی که قدرت‌های کافر و جبار بر مستضعفان روا می‌دارند از نشانه‌های آخرالزمان است.

ظلم بر مردم غزه و عدم حمایت قدرت‌های جهانی از این مظلومان، از نشانه‌های حاکمیت ظلم بزرگ جهانی بر بشریت است، اما تا زمانی که امام زمان (عج) به اندازه کافی یار به معنای واقعی پیدا نکنند ظهور محقق نخواهد شد و به تعبیر دیگر تا زمانی که شمار

یاران واقعی امام به حد مناسب و مطلوب برسد ان شاءالله آن حضرت ظهور می‌کنند.

سوء استفاده مهدویت

حجت‌الاسلام دکتر سیدمصمصام‌الدین قوامی، مدیر بنیاد فقهی مدیریت اسلامی در مورد زمینه‌سازی قیام حضرت حجت(عج) اظهار می‌دارد: بحث درباره زمینه‌سازی قیام امام مهدی(عج) قبل از انقلاب اسلامی به شکل دیگری بود و حین و بعد از انقلاب اسلامی نگاه دیگری به آن وجود داشته است. قبل از انقلاب اسلامی این موضوع به عنوان یک امر دور از دسترس و دست‌نیافتنی مطرح بود. به تدریج این ایده اشاعه یافت که تا ظلم ایجاد نشود، عدالتی مستقر نخواهد شد. حامیان این ایده با تشکیل حکومت به هر شکلی که باشد، مخالف بودند.

نکته: فرهنگ انتظار، هم حیات و زندگی فردی و شخصی انسان‌ها و هم مناسبات اجتماعی آنها را دربرمی‌گیرد. همچنان که همه مظاهر حیات فردی انسان‌ها باید رنگ انتظار بگیرد و از این فرهنگ متأثر شود، همه مناسبات اجتماعی نیز باید به نوعی متأثر از انتظار باشد

با به میدان آمدن امام خمینی(ره) و این‌که ولی فقیه نایب امام زمان(عج) است و انقلاب کرده و مردم هم به او می‌گویند که تو نایب امام زمان(عج) هستی، این تحلیل‌ها به هم خورد؛ امام(ره) هم از مخالفان سرسخت انجمن حجتیه بودند و در بیانیه‌هایشان نیز گاهی به این امر اشاره می‌کردند. به هر حال حکومتی که در رأس فقهی است که مرجع تقلید است و مطیع امر مولاست، خیلی از معادلات را به هم زد و نادرستی باورهای چون لزوم فراگیری ظلم برای ایجاد زمینه ظهور را نمایان ساخت. این کارشناس در مورد سوءاستفاده از مهدویت بیان کرد: عده‌ای شیاد از اعتقاد مردم به امام زمان(عج) سوءاستفاده می‌کنند و ادعای ارتباط با امام زمان(عج) یا نایب او را دارند، مردم ساده‌لوح نیز در این زمینه فریب می‌خورند و آن افراد ادعاکننده نیز طرفدارانی پیدا می‌کنند. یکسری فعالیت‌ها نیز از سوی افرادی نادان انجام می‌گیرد؛ تطبیق دادن احادیث درباره شخصیت‌هایی که در عصر ظهور هستند، با اشخاص معاصر کار صحیحی نیست. همچنین این‌که امام زمان(عج) را محصور به زمان و مکان می‌کنیم، خیلی خطرناک است. ایشان متعلق به همه مسلمانان هستند، حتی آفریقا و آمریکا و هرچه از نظر زمان جلوتر برویم، عقل مردم کامل‌تر می‌شود و در این صورت از ظالم‌های دنیوی نمی‌ترسند. باید آنچه اتفاق می‌افتد و اتفاق خواهد افتاد را دید، نه این‌که از پیش خودمان نظر دهیم و احادیث را با شخصیت‌ها تطبیق دهیم.

منجی‌گرایی در غرب

دکتر سیدرضی موسوی گیلانی، کارشناس حوزه مهدویت در پاسخ به این سوال که منجی‌گرایی در غرب چه وضعیت و جایگاهی دارد، گفت: در پاسخ به این پرسش چند احتمال و گمانه‌زنی وجود دارد: نخستین احتمالی که وجود دارد این است که ممکن است این بحث، یک بحث مذهبی و دینی باشد. در ادبیات انجیلی و کتاب مقدس اعتقاد به بازگشت مسیح(ع) و آمدن مصلح، به قول «یاسپرس؛« ملکوت خدا و... وجود داشته است. احتمال دیگر ممکن است این باشد که چون در متون مقدس و اناجیل (در عهد عتیق و عهد جدید) این مفهوم وجود دارد؛ پس طرح منجی‌گرایی در دهه‌های گذشته کاملاً یک بحث انجیلی است. پس یک احتمال این است که اهداف سیاسی و بین‌المللی وجود داشته باشد؛ یعنی آنهایی که مباحث منجی‌گرایانه و آخرالزمان را مطرح می‌کنند، دنبال مانیفست سیاسی هستند که ایجاد ترس و دلهره، ایجاد بهت‌زدگی در مردم است تا در ادامه کشورهایی مانند آمریکا که به دنبال سلطه‌طلبی و هژمونی و قدرت‌طلبی هستند و می‌خواهند با ایجاد این نوع ادبیات بویژه در خاورمیانه رقابت تسلیحاتی و جنگی خود را مشروعیت ببخشند، مبارزه با تروریسم و خشونت را جزو اهداف خودشان اعلام کنند. کشوری مانند آمریکا پیش از این که دست به اقدامی بزند ادبیات آن را به وجود می‌آورد و ذهن مردم را آماده می‌کند؛ مثلاً قبل از این که وارد عراق شود اعلام می‌کند که اینجا نیاز به دموکراسی دارد.

نویسنده کتاب «مهدویت از دیدگاه دین‌پژوهان غربی« در پاسخ به این سوال که وظیفه جامعه و علمای شیعه در معرفی موعود چیست، گفت: در عین حال که بحث موعودگرایی، بحث درون دینی و مبتنی بر کتاب و سنت است، اما هیچ‌گاه از عقلانیت نباید فاصله بگیرد، یکی از آفات و آسیب‌های مهدویت دور شدن از عقلانیت و عقل‌گریزی است. درست است که بحث مهدویت بحث درون دینی است، اما به این معنا نیست که ما از عقل فاصله بگیریم و هر حرف، سی‌دی و جریانی خود را با این مساله مشروعیت دهد.

وی با اشاره به این‌که یادمان نرود زمانی که علی محمد باب در شیراز ادعای مهدویت کرد، بعضی از شاگردانش از خراسان با پرچم‌های سیاه به شیراز آمدند تا روایات مربوطه را اثبات و علی محمد باب را توجیه کنند، افزود: استفاده از عوام‌گرایی و عوام‌زدگی و نقاط کور و ایمان ساده مردم و استفاده از مهدویت به نفع خود همیشه و در طول تاریخ اسلام وجود داشته است.

سیدحسین امامی / جام‌جم